

Velika ulaganja u vodno gospodarstvo u Hrvatskoj

EUROPSKI FONDOVI

- IZAZOVI I PRILIKA ZA VODNO GOSPODARSTVO

Željko Bukša

Državni tajnik u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, doc. dr. sc. Mario Šiljeg, dipl. ing., osvrnuo se na stanje u vodnom gospodarstvu i na korištenju novca iz europskih fondova, pri čemu se u tom području ističu uistinu velike investicije.

Kakvo je stanje u vodnom gospodarstvu? Kolika je pokrivenost javnom vodoopskrbom i odvođenjem, a koliko se otpadnih voda prikuplja i pročišćava?

Proteklih godina su ulaganja u sustave javne vodoopskrbe, odvođenja i pročišćavanja otpadnih voda bila značajna, naročito zahvaljujući bespovratnim sredstvima iz europskih fondova. Ona su i pokretač investicija u drugim sektorima. Javna vodoopskrba je na visokom stupnju razvijenosti te, unatoč razlikama među regijama, prosječni stupanj pokrivenosti takvim sustavima (mogućnost priključenja) je visokih 94%, dok je stvarna priključenost 86% s tendencijom porasta. Sustavima javne odvođenja pokriveno je oko 47% stanovništva Hrvatske, dok je stvarna priključenost nešto manja, također uz znatne razlike među regijama.

Kakvi su planovi za daljnja poboljšanja i koje ciljeve Hrvatska mora ostvariti u skladu s europskim direktivama? Kako će se osigurati potreban novac?

Ulaskom u Europsku uniju Hrvatska se obvezala ispuniti zahtjeve direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i kakvoći vode za ljudsku potrošnju. Pri tome se obvezala izgraditi sustave javne odvođenja i pročišćavanja otpadnih voda u 281 aglomeraciji s opterećenjem većim od 2000 ekvivalentnih stanovnika (ES) do kraja 2023. uz prijelazne robove do kraja 2018. i 2020. godine, ovisno o veličini aglomeracije i osjetljivosti prijemnika, a za što je potrebno uložiti 2,88 milijardi eura. Što se tiče obveze postizanja propisane kakvoće vode za ljudsku potrošnju, do kraja godine treba uložiti 838,29 milijuna eura.

Za provedbu vodnokomunalnih direktiva država koristi sredstva europskih fondova. U uskoj vezi s time je i vođenje politike cijene vode prema načelu 'zagađivač plaća' i 'korisnik plaća', što znači da cijena vode mora osigurati adekvatan povrat troškova vodnih usluga, uključujući troškove okoliša i resursa, čime se pridonosi dugoročnom održivom upravljanju vodnim resursima. Primjena tog načela direktno utječe na mogućnost financiranja razvoja sustava vodoopskrbe, odvođenja i pročišćavanja i na formiranje cijene vode koju građani plaćaju. Određeno je kako cijena vodnih usluga mora biti unutar granice prihvatljivosti, odnosno 2,5 - 3% prosječnog prihoda kućanstva. Prihvatljivost cijene vodnih usluga je ujedno jedan od kriterija koji mora biti zadovoljen da bi vodnokomunalni projekti bili odobreni i sufinancirani iz europskih fondova.

Kolika je u vodnom gospodarstvu iskorištenost europskih fondova?

Ukupna alokacija za vodni sektor u programskom razdoblju 2007. - 2013. godine bila je 199,1 mil. eura i potpuno je iskorištena. U aktualnom programskom razdoblju, 2014. - 2020. godine, u okviru

▲ doc. dr. sc. Mario Šiljeg, dipl. ing.
državni tajnik, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zagreb

Operativnog programa 'Konkurentnost i kohezija' (OPKK) dostupno je 1,05 mlrd. eura za vodno-komunalne projekte. U provedbi je 27 projekata ukupne vrijednosti 1,15 mlrd. eura (s porezom na dodanu vrijednost), od čega se bespovratnim europskim sredstvima financira 644,73 mil. eura, što čini 61,76% ukupne alokacije. Također je u tijeku je odobravanje devet projekata ukupne vrijednosti preko 758,45 mil. eura (s PDV-om), od čega su bespovratna europska sredstva 423,16 mil. eura. Uz navedene, u različitim je stupnjevima spremnosti još 70-ak projekata čime se planira povlačenje cjelokupne dostupne alokacije od 1,05 mlrd. eura. U okviru OPKK-a dostupno je i 150 mil. eura za projekte smanjenja rizika od poplava.

U Hrvatskoj 1/2 zahvaćene vode ne dođe do potrošača uglavnom zbog propusnih lokalnih vodoopskrbnih mreža. Kako se i kojom dinamikom to planira smanjiti te kako osigurati novac?

Gubici u sustavima javne vodoopskrbe su značajni i kreću se oko 49%. Zbog toga se prekomjerno iscrpljuju podzemne vode pa je nužno poduzeti konkretne mjere u cilju racionalnijeg korištenja vodnih resursa. U tom su cilju Hrvatske vode izradile akcijski plan s programom provedbe i provele javni natječaj za sufinanciranje programa smanjenja gubitaka u vodoopskrbnim sustavima za 2018. godinu. Ukupna vrijednost programa je 120 mil. kuna, od čega Hrvatske vode sufinanciraju 100 mil. kuna, a javni isporučitelji vodnih usluga 20 mil. kuna. Ovisno o rezultatima provedbe toga programa, nastaviti će se s tim aktivnostima te pripremi odgovarajućeg zakonodavnog okvira. Također, za razvoj sustava javne vodoopskrbe koriste se i sredstva europskih fondova u okviru OPKK-a.

Posljednjih godina svjedoci smo čestih poplava koje stvaraju velike štete. Što je uzrok, kako se planira smanjiti opasnost od poplava i osigurati novac za to?

S obzirom na klimatske promjene, koje su evidentno već nastupile, za očekivati je da će poplave biti sve češće i s većim posljedicama te se tome moramo postupno prilagoditi i biti spremni na odgovarajući način odgovoriti. Pritom treba voditi računa da tehnička i druga rješenja upravljanja vodama moraju biti što je više moguće prilagođena prirodnim procesima, u protivnom će neodgovarajuća rješenja pokazati svoje učinke na drugim područjima u zemlji i izvan nje. Postojećim sustavima zaštite od poplava osigurana je značajna razina zaštite, ali su zbog nepotpune izgrađenosti sustava na mnogim područjima i dalje prisutni potencijalno značajni rizici od poplava. Potrebno je maksimalno intenzivirati provedbu ključnih mjera upravljanja rizicima od poplava, uz osiguranje

▲ Gradnja sustava odvodnje ...

dodatnog novca iz međunarodnih izvora, uključujući europske fondove i međunarodne zajmove. Temelj za planiranje i provedbu mjera upravljanja rizicima od poplava je Direktiva o poplavama, koja je rezultirala donošenjem prvog Plana upravljanja rizicima od poplava. Hrvatskoj je iz OPKK-a na raspolaganju 150 mil. eura za financiranje projekata zaštite od štetnog djelovanja voda. Već se dijelom provodi projekt 'Modernizacija lijevoobalnih nasipa od Račinovaca do Nove Gradiške' vrijedan oko 50 mil. eura, koji će biti sufinanciran europskim sredstvima. U pripremi je i projekt 'Zaštita od poplava karlovačko-sisačkog područja', koji je podijeljen u dva dijela, a dio tog projekta, 'Zaštita od poplava Grada Karlovca', uskoro će biti proglašen strateškim investicijskim projektom, što će ubrzati realizaciju ovog 670 mil. kuna vrijednog projekta, a 85% investicije planira se financirati europskim sredstvima. Bitno je napomenuti i da Hrvatske vode, sukladno godišnjim Planovima upravljanja vodama, koristeći namjenska sredstva, osiguravaju značajne iznose za redovno održavanje i obnavljanje vodotoka, vodnih građevina i vodnog dobra, kao i za održavanje i osposobljavanje detaljnih melioracijskih građevina za odvodnju i navodnjavanje, a sve u cilju provedbe preventivne obrane od poplava. ■

▼ ... i pročištač otpadnih voda u Dugom Selu

